

1. klasse

Formål og perspektiv

1. klasse er et år med læring, øving, lek, utfoldelse og mestringsopplevelser i møte med en bredde av aktiviteter. 1. klasseåret har egenverdi og en egen kvalitet. Samtidig skal året danne et solid fundament for skrive- og leseopplæringen og skriftliggjøringen av tallforståelse og regneaktiviteter som starter året etter.

Førsteklassingene er skolens elever, enten de har sitt 1. klasseår i aldershomogen gruppe, eller er del av aldersblandete grupper i en steinerbarnehage.

Førsteklassepedagogikken tar i bruk og forsterker sentrale verdier og arbeidsmåter i steinerbarnehagepedagogikken: rytmiske forløp i dagen, uken og året, et mangfold av sanseerfaringer, tid til lek og bevegelse, de voksne som gode forbilder, varierte erfaringer med språk og hverdagsmatematikk.

Barna i 1. klasse skal øve på gode arbeidsvaner og dele nye læringsopplevelser og erfaringer med jevnaldrende. Velvære og følelse av mestring overfor det som ventes av dem er sentralt. 1. klasseåret følger derfor forutsigbare rytmer gjennom dagene, uken og året. Dagsrytmen bestemmes av vekslinger mellom elementer som gjentar seg hver dag: voksenstyrte gjøremål og barneinitiert lek, konsentrasjon og fri utfoldelse, bevegelse og ro, øving og improvisasjon, lytte til fortelling og delta i samtale.

Ukerytmen får sin struktur av at hver dag inneholder bestemte læringsaktiviteter, så som tegning-maling, håndarbeid-håndverk, musikk, eurytmi og tur. Ukeplanen fastsettes i hver enkelt skole. Gjennom årsrytmen er førsteklassingene aktive deltakere og bidragsyttere i årstidsfester og høytidsmarkeringer.

All senere læring bygger på den kompetansen barnet har tilegnet seg i de første 6 – 7 år av livet, og øvelsesaspektet står sterkt i 1. klasse. Steinerpedagogikken vektlegger alderens behov for fri bevegelse ut fra tanken om at det skjer store fysiske forandringer i denne alderen. Barna har derfor et stort behov for å øve motoriske ferdigheter. Å oppleve mestring er viktig for førsteklassingene. Mestringen skal først og fremst skje gjennom lek, utforskning og utfordringer til å løse selvstendige oppgaver som øker selvfølelse og selvtillit og styrker grunnlaget for et godt skoleliv.

I 1. klasse vil barna møte et bredt spekter av livsområder som alle grenser inn til hverandre, men som samtidig utgjør en sammenhengende helhet for dem. Hele 1. klasse-året skal bidra til å fremme trivsel, god helse, allsidig utvikling og læring for det enkelte barnet.

Barna skal bruke og utvikle sin egen språkforståelse og språkkompetanse. Gjennom tilrettelagte språkaktiviteter, hverdagens språkbruk og barnas egeninitierte lek bygges det en bro fra det spontane, muntlige språket over i et mer bevisst språkarbeid. Språklig bevissthet utgjør en viktig plattform som grunnlag for skrive- og leseopplæringen i 2. klasse. Barna skal leke med språk, symboler og tekst som stimulerer til språklig nysgjerrighet, oppmerksomhet og utvikling. De skal øve samtale- og fortellekompetanse. Grunnleggende matematikkaktiviteter har også en språklig side. Den oppmuntres og øves i 1. klasse, i telleregler og -leker, i håndverk og i bredden av gjøremål knyttet til hverdagsmatematikk, for eksempel i matlaging.

Det legges til rette for at barna skal oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, sosialt velvære og kroppslig og sjelelig helse. De skal bli kjent med sin egen kropp og øve respekt for egne og andres grenser. Gjennom bevegelse får barn en opplevelse av kroppen sin og hva den kan mestre. Barna øver mot og opplever økt selvfølelse gjennom fysisk mestring. De får kjenne på egne begrensninger, men skal også kunne utvide sine grenser ved å stadig øve seg på nye områder. Sanseerfaringer gjennom egenaktivitet bidrar til barnets erfaringer om seg selv og omgivelsene. Grov- og finmotorikk utvikles gjennom et daglig fokus på uteliv og mangfoldige kroppslige aktiviteter.

Barna skal få erfaringer med kunst, kultur og kreativitet organisert på måter som gir anledning til utforskning, undring og fordypning. Opplevelser og erfaringer med kunst, kultur og håndverk skal legge grunnlag for egen danning, sosialisering og utvikling av egen kreativitet.

Gjennom et stimulerende lekemiljø får barna anledning til å utvikle varierte uttrykksformer. Leker og materialer som ikke er ferdig utformet brukes bevisst fordi dette stimulerer barnas skapende krefter. God tid til barnas frie lek vektlegges fordi de der får mulighet til å komme i dyp konsentrasjon og oppleve skaperglede. De voksne er forbilder gjennom aktive og bevisste handlinger hvor de arbeider med å synliggjøre hverdagslige prosesser som barna kan følge med på eller delta i fra start til ferdig resultat.

Kompetansemål

Kompetansemål etter 1. klasse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- samarbeide med andre i egeninitiert lek
- forstå og følge avtaler for regelleker og for sosialt samvær
- ta del i det daglige arbeidet med språkleker, rim og regler
- ta i bruk grunnleggende matematisk forståelse i hverdagsaktiviteter
- lytte til lærers fortelling og delta i samtale
- fortelle om egne opplevelser og lytte til andres fortelling
- øve grovmotoriske og finmotoriske ferdigheter
- ta del i praktiske og kunstneriske aktiviteter

Sentrale innhold

Mangfoldig språk

- Fri lek og sosialt samspill med medelever
- Samtaler mellom barn og voksne
- Fortellekompetanse, språklig tilpassing
- Ordforrådet i daglige gjøremål
- Telling, mengder, vekt og størrelse
- Retning, plassering i rommet
- Vers, rim og regler på flere språk

- Sanger og ringleker, språk og bevegelse
- Telleregler, telleleker
- Eventyr og andre fortellinger
- Enkel dramatisering og improvisasjon
- Eurytmi
- Bøker for ulike interesser og behov

Natur, kropp og helse

- Turer i variert terreng
- Dyr og planter i nærområdet
- Utelek året rundt, uteområde med bevegelsesutfordringer
- Årsløpet i naturen
- Fuglekasse/insekthotell/humlekasse
- Passe og pleie planter, inne/ute
- Høste og tilberede, foredle og smake på mange råvarer
- Hverdagsmatematikk, mengdeberegning
- Lage mat, dekke bord, spise sammen
- Ritualer ved måltider
- Kildesortering

Kunst og kultur

- Tegning, maling, modellering
- Enkel formtegning
- Håndarbeid, håndverk
- Trearbeid, bygging, konstruksjon
- Bruke redskaper til håndarbeid og håndverk
- Sang og musikk
- Dramatisering, dukketeater
- Forberede og bidra til årstidsfester

Sentrale arbeidsmåter

Tid og rom for egeninitiert lek, både inne og ute, har en sentral plass i 1. klasse. Lek er en arena for avansert sosialt samspill og for språklig og tankemessig planlegging og fantasi. Lærer og øvrige voksne gir rom for barnas ideer, initiativ og forhandlinger. De går inn i leken når behovet for støtte viser seg og ut igjen av leken når de voksnes hjelp ikke lenger trengs. Regelleker av ulike slag kan egne seg i 1. klasse. De voksne leder så lenge det er nødvendig.

Vers, rim og regler, ledsaget av bevegelse og enkel dramatisering, øves daglig og gjentas over tid. Sanger og ringleker gir også øvelse i grov- og finmotorikk. Eurytmi legger vekt på å uttrykke språklige og musikalske elementer i bevegelsene. Barns naturlige glede og behov for rytmiske, musikalske bevegelser i 1. klasse kan understøttes av eurytmifaget.

Innholdet i det daglige språkarbeidet følger årsløpet i nærområdets natur, men kan også tematisere liv og natur i fjerne strøk. Språkets lydlige og rytmiske elementer fremheves, som skritt på veien til språklig bevissthet. Andre språk enn norsk inkluderes, gjerne språk som noen av barna, eller medarbeiderne, mestrer. Barna leker seg inn i tallforståelsen og opparbeider et fundament å bygge

videre på når matematikkundervisningen starter i 2. klasse. Læreren er et tydelig språklig forbilde som barna kan støtte seg til.

Eventyr og fortellinger brukes daglig som en del av språkdannelsen og språkforståelsen, først og fremst gjennom fri fortelling. Lærer vurderer om samme fortelling skal gjentas over flere dager, eller om lengre fortellinger utvikler seg dag for dag. Bildene i eventyrene er tydelige og skaper grobunn for begynnende samtaler om etikk og moral. I perioder kan høytlesing av egnet barnelitteratur eller fortellinger knyttet til høytider være aktuelt. Barna kan involveres i enkel dramatisering av fortelling, som bordteater/dukketeater eller ved å fylle roller som gjerne kan gå på omgang fra dag til dag. Førsteklassingene har tilgang på bøker av forskjellig slag og bruker dem etter egen interesse og språklig ståsted. Lærer involverer seg i barnas møte med bøker, især overfor barn som trenger ekstra språklig støtte. Det gis rom for egeninitiert skrive- og leseutforskning.

Barna tar del i hverdagens meningsfulle arbeidsoppgaver. Det åpner for gode samtaler og også for viktig utvidelse av ordforråd og begrepsinnlæring, viktig for alle og især for barn med norsk som andrespråk. Hverdagens aktiviteter åpner også for hverdagsmatematikk, for eksempel mengde, vekt, størrelse og antall.

Det legges til rette for samtaler der barna øver på å sette egne ord på følelser og meninger og øver på å lytte, ta ordet etter tur og gi respons til andre. Pedagogen følger opp barnas initiativ og skaper gode, åpne samtaler rundt det barna undrer seg over.

Håndverk og formingsaktiviteter, for eksempel syng og veving, utfordrer og styrker finmotorikken. Og først og fremst gir det gleden ved å skape noe godt med sine egne hender. Barna øver blyantgrep og andre enkle teknikker i tegning og maling, men å oppleve uttrykksmulighetene er det viktigste. De bruker egne redskaper av god kvalitet i kunst- og håndverksaktiviteter.

Gjennom årtidsfester og høytider får barna en gryende forståelse for den kristne kulturarven og naturens skiftninger, og de nærmer seg en helhetlig og handlingsbasert forståelse gjennom fortellinger, sanger og formingsaktiviteter.

Bærekraft, omsorg og respekt for jorden er et helt sentralt element i steinerpedagogikken. Jevnlige turer, aktiv bruk av naturen og ærbødighet gjennom feiring av årtidsfester, kan bidra til dette. Førsteklassingene skal få en innsikt i hvordan jordens kretsløp fungerer gjennom enkle aktiviteter og kontakt med naturen.

Undervisvurdering

Sentrale arbeidsmåter viser hvordan undervisvurderingen er en integrert del av en læringsfremmende opplæring, der elevene skal gis anledning til å vise og utvikle kompetanse på flere og varierte måter, og der læreren gjennom dagliglivets virksomhet skal være i dialog med elevene om deres erfaringer og ytringer. Undervisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse gjennom fortellinger, lek, utforskning og praktisk virksomhet med rom for undring og spørsmålsstilling.